

MIRCEA ȘTEFĂNESCU

A treia generație

În producția noastră dramatică se disting trei generații de autori: aceea din a doua jumătate a secolului trecut, care a luptat pentru crearea unei dramaturgii naționale, în grea concurență cu invazia repertoriului străin; aceea care i-a urmat pînă la al doilea război mondial, continuînd lupta cu teatrul străin, dar reușind să-l concureze cu succese marcate prin serii lungi de reprezentări, necunoscute de prima generație; și aceea a autorilor de azi, care a lărgit perspectivele și problemele dramaturgiei noastre, și ar putea fi sortită să cîștige lauri pentru teatrul românesc pe plan universal.

Întrebarea pe care ne-o punem, e, dacă față de cele două generații care reprezintă primele două etape de manifestare a geniului național în teatru, ne aflăm azi în progres.

Sînt cîteva criterii după care putem măsura progresul, acesta fiind, bineînțeles, sinonim cu reușita. Un criteriu ar fi afluența publicului la piesa românească. Se știe că, în orice manifestare care constituie o luptă, gloria revine celui care cîștigă bătălia. Chiar

dacă *teoretic* judecata asta ar fi absurdă — pentru că nu înseamnă că o piesă excelentă, care nu aduce destul public, poate consemna o criză de repertoriu — totuși, *practic* așa este. În concluzia acestui prim criteriu, trebuie să recunoaștem că, indiferent dacă nu toate sălile sînt mereu pline, fapt sigur este că publicul manifestă un interes crescînd pentru piesa românească, aceasta ocupînd un procentaj major în repertoriile teatrelor din Capitală și din restul țării.

În legătură cu acest procent, se ivește un nou criteriu care indică progresul: acela al marelui număr de autori originali care figurează azi pe afișe. N-aș risca să-i citez pe toți cei apăruiți după 23 August, pentru că s-ar putea ca fără voie să uit pe cite unul; dar făcîndu-mi o listă, probabil incompletă, am constatat că aproape la toate literele unei enciclopedii pot fi înscrise pînă la două-trei nume de autori apăruiți și unii consacrați în ultimii 20—25 ani. *Non multa, sed multum* — e adevărat. Totuși, chemarea aceasta a citorva zeci de scriitori la cunoașterea și perfecționarea artei dramaturgice, e un fenomen nu numai de ordin strict estetic,

ei și de un pronunțat caracter social. Nevoia de a te adresa oamenilor de la tribuna teatrului marchează o reală evoluție totodată civică și culturală, necesitatea unei comuniuni cu masele, un dialog care desăvârșește experiența omului modern.

Un alt criteriu care pledează în favoarea dramaturgiei actuale, este pasiunea cu care urmărește publicul problemele teatrului original. Există în adevăr această pasiune? Și cum se manifestă ea? Pozitiv sau negativ? Asta n-are importanță. Principalul e dacă ea îmbrățișează un punct de vedere critic, dacă ea se dezlănțuie în discuții, acestea fiind singura probă care atestă existența reală a unui interes. Cît ne privește, credem că piesele românești n-au provocat niciodată atîtea discuții în contradictoriu cum provoacă azi — și nu ne referim aci la discuțiile criticilor profesioniști, ci la participarea spectatorilor. De altfel, în materia asta, am reținut unele sondaje ale unor publicații, între care, în primul rînd, ale revistei „Teatrul“.

Da, publicul urmărește noua dramaturgie, și aceasta atît pentru eforturile ei de reînnoire, *cît mai ales*, pentru că ea și-a lărgit aria preocupărilor: a adus pe scenă problemele vitale ale actualității — lupta care se dă pentru consolidarea pozițiilor sociale cîștigate și adaptarea omului la aceste condiții — descifrarea unei psihologii cu aspecte noi, uneori surprinzătoare, determinată de

ecucerile uluitoare ale științei, care creează alte relații, nu numai între oameni, dar chiar neprevăzute raporturi între om și cosmos etc.

Desigur că, la realizarea acestui interes al publicului pentru dramaturgia românească, au contribuit unele schimbări, nu numai în orientarea autorilor, dar și în concepțiile, mult modificate în ultimii ani, ale dirijării muncii de creație. Să ne înțelegem: a fost un număr de ani, după 23 August, cînd creatorul de artă (din orice domeniu) respira uneori destul de greu din pricina „specialiștilor“ administrativi, care voiau să-i impună vederilor lor. Că era datoria lor să dea indicații politice, asta e altă treabă. Dar se amestecau să învețe pe autori să scrie. Și toți cereau capodopere! Fără asta nu puteau... Imi aduc aminte de unul dintre funcționarii de pe vremuri ai Comitetului de Artă, — care se plîngea mereu că, în piesele ce i se prezintă pentru aprobare, nu „recunoaște“ nici o capodoperă. L-am întrebat atunci, în cadrul unei ședințe: „Dar dumneavoastră sînteți sigur că, dacă vi s-ar prezenta o capodoperă, ați «recunoaște», că vă aflați în fața unui asemenea eveniment?“... Iată un lucru bun azi, care merită multe felicitări: reducerea amestecului administrativ în treburile absolut personale, adică artistice, ale creației.

Trebuie să recunoaștem că, de cînd nu se mai cer capodopere, dramaturgia originală a crescut în stima publicului.

Fotocronică

Gh. Cozorici și Emil Liptac în „Săptămîna patimilor“ de Paul Anghel, la Teatrul Național „I. L. Caragiale“. Regia: George Teodorescu

